

РЕШЕНИЕ

№ 338

гр. Пловдив, 12.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЛОВДИВ, XIV СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Анна Ив. Иванова

Членове: Иван Ал. Анастасов

Цвета Б. Борисова

при участието на секретаря Валентина П. Василева
като разгледа докладваното от Цвета Б. Борисова Въззивно гражданско дело
№ 20245300500289 по описа за 2024 година

Производството е по реда на чл. 258 - 273 от ГПК.

Образувано е по въззивна жалба от Регионално поделение „Управление на движението на влаковете и гаровата дейност“ – **** към ДП „Национална компания железопътна инфраструктура“, ЕИК ***** против Решение № 4879/30.11.2023г., постановено по гр.д. № 3344/2023г. по описа на Районен съд Пловдив. С оплакване за немотивираност, неправилност и незаконосъобразност на първоинстанционното решение, жалбоподателят иска от въззивния съд да отмени същото. Изложени са съображения, че ПРС не е посочил нормативен акт, с който да се обоснове, че прекратяването на ТПО по чл.71, ал.1 КТ е основание, изключващо вината на работника/служителя. Сочи се, че при упражняване на правото по чл.71, ал.1 КТ работодателят не е длъжен да сочи мотиви. Поддържа се, че при трудовия договор за изпитване с договорен изпитателен срок в полза на работодателя, до изтичането му той може да прекрати договора с незабавен ефект, без да посочва причини за това. Твърди се, че в първоинстанционното производство се доказва, че ответникът не разполага с необходимите познания и професионални качества

да изпълнява ефективно възложената работа, поради което в съответствие със закона е прекратено трудовото правоотношение. Искането към въззивния съд е за отмяна на обжалваното решение. Претендират се разноси.

Ответникът по жалбата Д. С. С., ЕГН ***** заявява становище за неоснователност на жалбата и иска потвърждаване на обжалваното решение.

След преценка на събраните по делото доказателства във връзка със становищата на страните, окръжният съд приема следното:

Въззивната жалба е подадена в предвидения от закона срок от лице, имащо право на жалба и е процесуално допустима. Разгледана по същество, същата е основателна по следните съображения:

Съгласно чл. 269 ГПК въззивният съд се произнася служебно по валидността на решението, а по допустимостта – в обжалваната му част, като по останалите въпроси е ограничен от релевираните основания в жалбата.

Настоящият състав намира обжалваното решение за валидно и допустимо, поради което дължи произнасяне по същество на правния спор в рамките на заявените във въззивната жалба доводи.

При въззивната проверка за нарушение на императивни материалноправни норми при постановяването му и при проверка на неговата правилност по изложените в жалбата оплаквания Пловдивски окръжен съд намира следното:

Производството е образувано по обективно съединени иски по чл.235 вр. с чл. 234, ал. 3, т. 2, вр. с чл. 232, ал. 3 от Кодекса на труда и чл. 86 от ЗЗД, вр. с чл. 79 от ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца следните суми, произтичащи от Договор за повишаване на квалификация и/или преквалификация № 464 от 05.04.2021 г.: сумата от 4143,75 лева, представляваща обезщетение по чл. 5, ал. 2, б. и) вр. с б. ж) от договора, в размер на сбора от таксата за обучение на ответника и изплатените му от ищеца стипендии, пропорционално на неотработеното време, подлежащи на връщане от ответника след прекратяване на трудовото правоотношение с ДП НКЖИ, поделение УДВГД - ****, както и сумата от 323,45 лв. – мораторна лихва за периода 26.05.2022 г. – 02.03.2023 г., ведно със законната лихва от датата на постъпване на исковата молба в съда до окончателното погасяване.

Ответникът оспорва исковата молба по основание и размер. Искането

към съда е да отхвърли изцяло исковете, като претендира направените от него разноски по делото.

С постановеното по спора Решение № 4879/30.11.2023г., постановено по гр.д. № 3344/2023г., първостепенният съд е отхвърлил предявените искове.

Пред настоящата инстанция не се повдига спор относно установените от РС обстоятелства, както следва:

Установено е и не се спори, че на 05.04.2021г. е сключен Договор за повишаване на квалификацията и /или преквалификация № 464 между ДП „Национална компания железопътна инфраструктура“, поделение „Управление на движението на влаковете и гаровата дейност“ – ****, от една страна, и Д. С. С. – от друга. В същия е посочено като основание за сключването му чл. 235 от КТ, като договорът е с предмет: обучаващият се задължава да участва в курс за повишаване на квалификацията и/или преквалификация „*****“, с полагане на съответните изпити. Според чл. 1, ал. 2 от договора, обучението ще се извърши в периода 05.04.2021г. – 19.10.2021г., в Центъра за проф. квалификация при ДП на НКЖИ, учебно звено ****, а съгл. ал. 3, когато срокът на обучение е по-голям от 20 учебни дни/над 160 часа, работодателят се задължава да изплаща на обучаващия се индивидуална стипендия в размер на една МРЗ за страната. Съгл. ал. 4 тя се изплаща за срока на цялото обучение- както теоретичното, така и практическото. В случай, че последният месец на обучението не е пълен, се изплаща пропорционално на учебните дни. Съгл. ал. 6 последната стипендия за пълен месец се изплаща само след успешно положени от обучаващия се изпити за повишаване на квалификацията/преквалификация на първата изпитна сесия. Съгл. чл. 3 обучаващият се има право да получи стипендията, а след успешно приключване на курса и придобиване на съответната правоспособност – да му бъде осигурена работа, свързана с преминатото обучение. Съгл. чл. 4, ал. 1 работодателят се задължава да заплати следните три неща – стипендията по чл. 1, ал. 3, възнаграждение за менторите за производствената практика, и такса за обучението, като съгл. ал. 2 да назначи лицето, след успешно завършване на курса, на длъжност, съответстваща на придобитата квалификация. Съгл. чл. 5, ал. 1, обучаващият се задължава да завърши обучението си и да повиши професионалната си квалификация и/или преквалификация, като придобие правоспособност за „*****“. Съгл. чл. 5, ал.

2, буква г), следва да положи успешно и в срок изпитите си по теория и практика за квалификация и правоспособност, като при явяване на поправителен изпит обучаващият се дължи такса за явяване на изпит. Съгл. буква д), обучаващият се има право на явяване на не повече от 3 изпитни сесии, като се задължава да вземе всички изпити в срок от 6 месеца след завършване на обучението. Съгл. буква е) на чл. 5, ал. 2, обучаващият се задължава да постъпи на работа при работодателя на длъжност „*****“ в гара от Регионален център **** за срок от 3 години, а съгл. буква ж) на чл. 5, ал. 2, в случай, че не завърши обучението си в уговорения в настоящия договор срок или не спази клауза по настоящия договор, следва да заплати обезщетение на работодателя в размер на стойността на извършените разходи за обучението му, а именно – размерът на платените до този момент стипендии, такса за обучението, както и възнаграждение, платено на менторите му. Съгл. буква з) на чл. 5, ал. 2, в случай, че откаже да заеме длъжност според придобитата квалификация, обучаващият се задължава да възстанови направените разходи по предходната буква за целия период на обучение. Съгл. буква и), при прекр. на трудовия договор, преди изтичане на срока, уговорен в чл. 5, ал. 2, б. е), по вина на обучаващия се, същият следва да изплати на работодателя за остатък на срока на договора, визиран в чл. 5, ал. 2, б. е), обезщетение в размер на стойността на извършените от работодателя разходи за обучението му, посочени в чл. 5, ал. 2, б. ж) за целия период на обучение, след приспадане на отработеното. В чл. 6 са посочени основанията за прекр. на договора.

Безспорно е и, че след сключване на този договор, на 26.11.2021г. между страните е сключен трудов договор на осн. чл. 67, ал. 1, т. 1 КТ вр. с чл. 70, ал. 1 и 2 КТ и във връзка с гореописания договор за проф. квалификация № 464/05.04.2021г., като ответникът е назначен на длъжност „*****“ в УДВГД ****, РЦ ****, ЖП гара „*****“, считано от 01.12.2021г., с работно място – ЖП гара *****. Договорът е сключен за неопределено време с 6м. срок за изпитване и 30-дневно предизвестие, ОМВ 1003 лева.

По делото са представени протоколи за резултатите от изпитите на експлоатационните работници за работа с устройства за ОТ (осигурителна техника) – от 24.03.2022г. и 10.05.2022г. В протокола от 24.03.2022г. е отразено, че при практическия изпит се установява, че г-н Д. С. С. не е добре подготвен за работа с устройствата и системите на ОТ, не познава

нормативната уредба, показал е лоши практически резултати и не може да работи като ***** на жп гара *****. Протоколът е подписан от председател на комисия и още трима членове, както и от ответника. Протоколът от 10.05.2022г. е с идентично съдържание, на тази дата също не е успял да положи успешно същия изпит.

С докладна от 12.05.2022г. от инж. С. П. – ***** РЦ *****, е докладвано на Директор УДВГД *****, че Д. С., назначен на 26.11.2021г. на длъжност „*****“ на жп гара *****. Не може да се справи със задълженията по ДХ, че му е провеждан многократно практически изпит на 24.03.2022г. и на 10.05.2022г. за работа с осигурителната техника, като изпитите не са взети успешно, видно от протоколите на изпитната комисия. С оглед на горното е предложено ТПО на същия да се прекрати на осн. чл. 71 от КТ и да се освободи от длъжността „*****“ на жп гара *****. Върху докладната е поставена резолюция, че лицето дължи обезщетение по Договор № 464/05.04.21г.

С Акт за прекратяване на трудов договор от 16.05.2022г. на директора на УДВГД ***** ТПО на ищеца е прекратено на осн. чл. 71, ал. 1 от КТ – едностранно от работодателя в срока на изпитване. Актът е връчен на 20 или 26.05.2022г., не се чете.

Работодателят представя платежни нареждания за изплатена на ответника стипендия – седем броя платежни за периода 26.05.2021г. – 26.11.2021г., с основание „стипендия чл. 235 КТ стипендия“ на обща стойност 4240, 50 лева. Представена е заповед от 30.03.21г. на Директора на УДВГД - ***** инж. Г. В. за включване в курс за обучение за придобиване на проф. квалификация и правоспособност „*****“ в Учебно звено ***** на девет лица, като под № 8 е ответникът Д. С.. Представена е справка за обучението на служителите, именована „техническо сведение обучени служители“, видно от която за един ***** с договор по чл. 235 КТ стойността на обучението е 732 лева. Представена е и операционна бележка от Център за професионална квалификация при ДП НКЖИ, издадена от счетоводител за това, че цялата сума за обучението на посочените в справката лица, общо 7998 лева е платена от УДВГД *****. Представена е и тримесечна справка за обучени лица по реда на чл. 235 КТ, в която е посочено, че за лицето Д. С. е заплатена такса обучение – 732 лева, и стипендии – 4240, 50 лева. Представена е и покана от

Директора на Поделение УДВГД **** до ответника, получена на 26.05.2022г., ведно с книжката за прекр. на ТПО, да заплати сумата от 4 143, 75 лева – обезщетение за неизпълнение задължението по чл. 5, ал. 2, б. е от договор № 464/05.04.2021г. – да работи 3 години при работодателя, както и че сумата се дължи на осн. чл. 5, ал. 2, б. Ж от договора, след приспадане на 6 отработени месеца. Представя се и справка от онлайн калкулатор за изчисляване на законна лихва върху сумата от 4143, 75 лева, като същата възлиза на 323, 45 лева.

От своя страна ответникът представя заверен препис от тр. книжка, видно от която в периода 01.12.2021г. – 20.05.2022г. е работил при ищеца на длъжност „*****“ на жп гара *****, с ОМВ 1003 лева, от 01.04 увеличено на 1098 лева, като ТПО е прекратено, считано от 20.09.2022г. на осн. чл. 71, ал. 1 от КТ. Също така представя следната документация, която също не се оспорва от ищеца – свидетелство от ДП НКЖИ за заемане на длъжност „*****“ в УДВГД *****, издадено на 01.12.2021г. Представя се и удостоверение от ИА „Железопътна администрация“, издадено на ищеца, за длъжност „*****“ с месторабота УДВГД - *****. Представено е удостоверение за придобита втора квалификационна група по безопасност при работа, от 01.03.2022г., както и друго такова от 28.01.2022г. за издържан практически изпит за работа, с посочени съкращения, които не се разчитат, в гара *****, като там е посочено, че важи за длъжност *****. Представен е Правилника за устройството и дейността на НКЖИ.

В хода на първоинстанционното производство е изготвена съдебно-счетоводна експертиза, от която се установява, че размерът на всички разходи, направени от ищеца по договора с ответника, е 4 972,50 лева, както и че размерът на обезщетението, което би се дължало пропорционално на неотработеното време, е 4 143,75 лева. Лихвата от датата на поканата до посочената в ИМ дата възлиза на 333, 41 лева.

Спорен пред настоящата инстанция е въпросът дали се дължи претендираното обезщетение, поради прекратяването на ТПО по чл.71, ал.1 от КТ. В тази връзка настоящата инстанция приема следното:

Договорът по чл. 234, ал. 1 от КТ има характер на трудов, тъй като е обусловен от трудовото правоотношение, но що се касае до въпросите, свързани с неговото изпълнение и последиците от това, приложими са

общите правила за договорите и изпълнението и следва да се приложи гражданският закон относно отговорността при неизпълнение. Задължението на работника и служителя по този договор е да работи не на каквато и да било работа при работодателя, а само на работата, за която е придобил квалификацията или за която е повишил квалификацията си. Това е в интерес и на двете страни, а и това са целите, които преследват страните със сключването на този вид договор. След като страните по договора целят придобиване на квалификация от работника или нейното повишаване, тези цели са породени от интересите на работодателя да осигури квалифициран работник за определена длъжност, и точно тази длъжност, изискваща такова ниво на квалификация, да се заеме от вече придобилия я работник, а също така и от интересите на работника да работи по-високо квалифицирана работа. Задължението на работника да работи определено време при работодателя, сключил с него договор по чл. 234 от КТ, е насрещно задължение, срещу задължение на работодателя да осигури повишаване на квалификацията му.

Уредбата на професионалната квалификация по КТ е изградена върху договорния принцип, като в рамките на договорната свобода на страните е установена известна закрила на труд - например максимален срок на задължението по чл. 234, ал. 3, т. 1 КТ за работа при този работодател. Съгласно чл. 234, ал. 3, т. 2 КТ с договора за повишаване на квалификацията страните могат да предвидят отговорност при неизпълнение на поетото от работника/служителя задължение да работи при работодателя определен срок. Целта на разпоредбата е работата в определения по чл. 234, ал. 3, т. 1 КТ срок при този работодател да компенсира разходите за обучение. КТ не забранява на страните по трудовото правоотношение в самия трудов договор да уговорят различни клаузи, включително за определяне на минимален срок за работа, за преминаване на курсове за обучение от страна на работника, за отговорност на страните за неизпълнение на определени задължения и т. н. Не съществува и забрана определени клаузи от цитираните в чл. 234, ал. 2 от КТ да бъдат договаряни и инкорпорирани в самия трудов договор, а не в отделен нарочен договор. Във връзка с допълнително договорените клаузи всяка една от страните носи отговорност за неизпълнение на същата.

В конкретния случай е сключен договор между страните по делото с предмет повишаване и/или преквалификация „*****“ с полагане на

съответните изпити, който включва задължение на основание чл.5, ал.2, б. е) от същия, обучаващият се да постъпи на работа при работодателя (ДП НКЖИ, поделение УДВГ-****) на длъжност „*****“ в гара от Регионален център **** за срок от три години. Въз основа на този договор е сключен трудов договор № 210000144 със срок за изпитване шест месеца, считано от 01.12.2021г.

По своята същност трудовият договор със срок за изпитване не е срочен договор, а е самостоятелен вид трудов договор. Сключва се както когато работодателят иска да се провери годността на работника или служителя да изпълнява съответната работа, така и когато работникът желае да провери дали работата е подходяща за него. Докато тече срокът за изпитване съществуването на договора е несигурно, защото зависи от волята на страната, в чиято полза е уговорен срокът. Само, ако не бъде прекратен до изтичане на срока за изпитване, трудовият договор се счита за окончателно сключен като срочен или за неопределено време /в зависимост от предварителната уговорка на страните/ - Решение № 11 от 27.01.2015 г. по гр. д. № 4911/2014 г., г. к., iii г.о. на ВКС. Независимо в чия полза е уговорен срокът за изпитване, за да се прекрати действието на трудовия договор, е достатъчно писменото изявление на страната, в чиято полза е уговорен срокът, да достигне до насрещната страна, без да се излагат причините, мотивирали страната да прекрати договора /Решение № 11 от 24.01.2012 г. по гр. д. № 1783/2010 г., г. к., iv г. о. на ВКС/.

Не се споделят изводите на районния съд, че в случай, че работодателят е желаел да закрепил действителната причина за прекр. на ТПО – неиздържан практически изпит за работа с осигурителна техника на гарата, на която е назначен ответника след успешното завършване на обучението, същият е имал възможност да обективира същото в друго основание за прекратяване на ТПО, съдържащо в себе си вина в смисъл отговорност на работника/служителя – по причини, лежащи в неговата правна сфера, след което да претендира обезщетение на посоченото основание. Първоинстанционният съд е посочил също, че избирайки безвиновно основание за прекр. на ТПО, което не е необходимо да се мотивира, работодателят сам се е поставил в позиция да не може да търси обезщетение на осн. чл. 5, ал. 2, б. и) от договора за повишаване на квалификацията и/или

преквалификация от 05.04.2021г.

При трудов договор със срок за изпитване за работодателя не е налице задължение да се мотивира с причините за неговото прекратяване. Дали прекратяването на трудовото правоотношение по чл.71, ал.1 КТ е по вина на работника е без значение – работодателят не следва да я доказва. Достатъчно е същият, установявайки че работникът не може да се справя с изпълнението на съответната работа, да обективира писмено волята си за преустановяване на трудовото правоотношение. Това обаче не го лишава от възможността да търси обезщетението, уговорено в договора за повишаване на квалификацията и/или преквалификация, при наличие на предпоставките за ангажиране на договорна отговорност по общия граждански закон. В случая е уговорено, че при прекратяване на трудовия договор преди изтичане на срока, уговорен в чл.5, ал.2, б. е) – три години, по вина на обучаващия се, същият следва да изплати обезщетение на работодателя за остатък на срока по договора в размер на стойността на извършените от работодателя разходи за обучението му (посочени в чл.5, ал.2, б. „ж“) за целия период на обучение, след приспадане на отработеното. За да се ангажира отговорността на работника, от негова страна следва да е налице виновно договорно неизпълнение. Освен издадените на ищеца удостоверения, за изпълнение длъжността „*****“ на гарата, на която е назначен, работникът е следвало да притежава и Удостоверение, различно от това по чл. 26, ал. 1 от Наредба № 56- удостоверение за успешно издържан практически изпит за работа с устройствата на осигурителната техника в съответния експлоатационен пункт. Видно от Правилата за техническа експлоатация на жп инфраструктурата на ДП НКЖИ, чл. 525 и 527, ал. 1 след назначаване на работа в определена жп гара новоназначеното длъжностно лице работи най-малко един месец под непосредствения контрол на длъжностното лице с най-голям опит, като практическият изпит на ***** за работа с устройствата и системите на осигурителната техника на гарата и прилежащите междугария се провежда в комисия с посочен състав. Чл. 531 и 532 предвиждат какво обхваща изпита, както и че резултатът от всеки изпит се вписва в книгата за осигурителна техника. От двата протокола на комисията, подписани от ответника, се установява, че същият два пъти не е издържал съответните практически изпити. Именно в това се изразява и вината на работника – неполагане на дължимата грижа за успешно полагане на практическия изпит

за работа, което води до прекратяване на трудовия договор преди изтичането на уговорените три години.

За разлика от договора за ученичество /чл. 230-232 кт/, при договора за квалификация и преквалификация не е уреден по императивен начин размерът на обезщетението при неизпълнение на договора от страна на обучавания - дали обезщетението следва да съответства на неизпълнената част от договора, или се дължи цялата сумата за разходите по обучението. Следователно този въпрос е предоставен на договорната свобода на страните. Във всеки конкретен случай договорът следва да се тълкува по правилото на чл. 20 ЗЗД /Решение № 272 от 05.10.2011 г. по гр. д. № 1637/2010 г., г. к., iii г. о. на ВКС/. Уговореният между страните размер на обезщетението се равнява на стойността на извършените от работодателя разходи за обучението му за целия период на обучение, след приспадане на отработеното – размерът на стипендиите, платени до този момент, такса за обучението, възнаграждение, платено на менторите за периода на производствената практика. Видно от приетото заключение по изготвената експертиза, размерът на всички разходи, направени от ищеца по договора с ответника, е 4 972,50 лева, а размерът на обезщетението, което би се дължало пропорционално на неотработеното време, е 4 143,75 лева. Лихвата от датата на поканата до посочената в ИМ дата възлиза на 333, 41 лева. Следователно, исковата претенция за обезщетение следва да бъде уважена.

Изходът на спора налага присъждане на разноси в полза на жалбоподателя общ размер 207,88лв., от които: 107,88лв. – държавна такса и 100 лв. – юрисконсултско възнаграждение на основание чл.78, ал.8 вр. ал.1 ГПК.

По изложените съображения съдът

РЕШИ:

ОТМЕНЯ против Решение № 4879/30.11.2023г., постановено по гр.д. № 3344/2023г. по описа на Районен съд Пловдив, като вместо това постановява:

ОСЪЖДА Д. С. С., ЕГН ***** на основание чл.235 вр. с чл. 234, ал. 3, т. 2 от Кодекса на труда и чл. 86 от ЗЗД, вр. с чл. 79 от ЗЗД да заплати

на Регионално поделение „Управление на движението на влаковете и гаровата дейност“ – **** към ДП „Национална компания железопътна инфраструктура“, ЕИК *****, представлявано от Директора Г. В. сумата от 4 143,75 лева, представляваща обезщетение по чл. 5, ал. 2, б. и) вр. с б. ж) от договора, в размер на сбора от таксата за обучение на ответника и изплатените му от ищеца стипендии, пропорционално на неотработеното време, подлежащи на връщане от ответника след прекратяване на трудовото правоотношение с ДП НКЖИ, поделение УДВГД - ****, по вина на обучаемия работник, както и сумата от 333,41 лева – мораторна лихва за периода 26.05.2022 г. – 02.03.2023 г., ведно със законната лихва от датата на постъпване на исковата молба в съда до окончателното погасяване.

ОСЪЖДА Д. С. С., ЕГН ***** да заплати на Регионално поделение „Управление на движението на влаковете и гаровата дейност“ – **** към ДП „Национална компания железопътна инфраструктура“, ЕИК ***** разноси по делото в общ размер 207,88 лева.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____